

Po Jugoslaviji

Leto 1940 prinese svobodno Slovenijo. Ministrski predsednik Dragiša Cvetkovič je poslal Slovincem o novem letu to-le razveseljivo voščilo: »Želja Slovencev, da tudi njihova pokrajina dobi popolno enakopravnost in svoj položaj v na novo preurejeni naši domovini, je popolnoma upravičena. Nadejam se, da bomo v nastopajočem letu to željo videli v celoti uresničeno.«

Komunizem — sama laž. Narodni voditelj dr. Korošec je v svojem voščilu Slovincem za novo leto poudaril tiste stvari, ki mu delajo skrb za nastopajoče leto. Na prvem mestu so komunisti. O njih je dr. Korošec to-le izjavil: »V vsaki državi je danes nevarnejši notranji sovražnik nego zunanji. Proti zunanjim sovražnikom imamo Maginotove, Siegfriedove in Mannerheimove linije, proti notranjim sovražnikom pa imamo skoraj povsod le fronto slabosti, neodločnosti, obzirnosti, predvsem pa seveda velikanske nezrelosti. Ker so to pokvarjeni levičarski agitatorji potrebovali, so si izmislili, da ni več Sovjetije, temveč slovanska Rusija. In tisoč in tisoč ljudi je padlo na to pretkanost in jo ponavlja sedaj do presedanja. Mi vsi bi imeli radi slovansko Rusijo in Ruse, a ne maramo internacionalne Sovjetije in nekulturenega komunizma! Kaj je komunizem napravil iz nadarjenega in bistrega ruskega naroda, se najbolj vidi sedaj na Finskem! Namesto napredka in svobode vidimo vse sadove mračnega reakcionarstva. Vse jasneje se vidi, kako je komunizem lažnjiv. Namesto, da dela za mir, hujska na vojno, namesto demokracije, se drži najhujšega tiranstva, namesto polnih šol ima polne kaznilnice, namesto privatnih kapitalistov izrablja delavca do kosti državni kapitalizem. Kmete so dali zopet pod »fevdalno« knuto, ki se sedaj imenuje kolhoz namesto graščine in upravnik kolhoza namesto nekdanjega grofa in valpta. Vse laž! In vendar nasedejo tej laži tudi tisti, ki tega ne bi smeli. Mi smo slabi, neodločni, obzirni in nezreli!«

Dr. Mačekove napovedi in ugodna presoja položaja. »Hrvatski dnevnik«, glavno glasilo hrvatske seljačke stranke, je objavil politično izjavo voditelja Hrvatov, v ka-

teri pravi dr. Maček: »Imel sem mnogo dela s prenosom kompetenc na hrvatsko banovino. To delo še ni končano. Med drugim je že pred nami finančno vprašanje, katero mora biti rešeno, ker še živi zaenkrat hrvatska banovina od skupnega proračuna, kar je pa nekaj začasnega. Volilni zakon za hrvatski sabor je že dogotovljen. V novem letu se bodo vršile saborske volitve, ker je to zahteva hrvatskega naroda, ker predstavljajo te volitve potrebo in ker je razpis volitev bistvena točka od mene sklenjenega sporazuma. Sicer se pa razvija delo v vladi povsem normalno.«

Novice

Nov upravitelj dekanije Rogatec. Za upravitelja dekanije Rogatec je bil imenovan g. Julij Vajda, nadžupnik in duhovni svetovalec pri Sv. Križu na Slatini.

Železniški zavirač ob nogo. Pri premikanju vлека v Limbušu pri Mariboru je padel 40 letni železniški zavirač Franc Marin tako nesrečno, da se mu kolesa odrezala nogo.

Pes povzročil avtomobilsko nesrečo. Rudolf Zupan, ključavničarski mojster na Pobrežju pri Mariboru, se je odpeljal za božične praznike v avtomobilu z ženo in sinčkom ter sosedo Haričovo v sosednjo Nemčijo, da je obiskal sorodnike. Ko se je zopet vračal, je pri Spilju skočil preko ceste. Zupan, ki je sam šofiral, se je hotel izogniti psu, a je zadel v občestno drevo. Pri sunku se je razbil prednji del avtomobila, vsi štirje potniki pa so dobili poškodbe in se zdravijo v mariborski bolnišnici.

Avtomobil poškodoval hlapca. Na Sp. Hudinja pri Celju blizu Pečuhove trgovine je pri izogibanju zadeli zadnji del tovornega avtomobila Gobjčevega hlapca Ivana Šolinca, ki je peljal dvo-vprežni voz po državni cesti proti Celju. Sinek je zlomil Šolinca, ki je šel poleg voza, tri rebra ter levo roko.

Občinski revež zmrznil v občestnem jarku. Na štefanovo zjutraj je našel čevljarski mojster Janjo Drevenšek v občestnem jarku pri cerkvi sv. Roka na Hajdini pri Ptujju zmrznjenega občinskega reveža Antona Golca s Hajdine.

Starika si prebila pri padcu lobanjo. 77 letna dninarica Marija Rebenšek iz Trnovelj pri Celju je padla tako nesrečno po stopnicah, da si je pre-

PRVA SKEB V NOVEM LETU:

da čimprej plačal letoletno naročnino za »Slov. gospodarja« 32 din, da bom imel hišo zavarovano in da bom prišel v seznam onih, ki se bodo žreballi za velike in lepe dobitke nagradnega žrebanja!

bila lobanjo in so jo prepejajali v zelo resnem stanju v celjske bolnišnice.

Avto hudo poškodoval raznašalca peciva. Pred bolnišnico v Celju je neki avto podrt 66 letnega prodajalca peciva Franca Esha iz Celja in mu je nalomil hrbtnico. Stanje poškodovanega je zelo resno.

Nesreča radi neprevidnega ravnanja z orožjem. Franc Herman, 13 letni sin dninarice iz Laškega, se je igral s samokresom, katerega je dobil od sošolca. Fantu se je orožje radi neprevidnosti sprožilo in krogla ga je zadela v dlan leve roke.

Smrtna nesreča radi skokla iz drvečega vliaka. Šime Keran, 36 letni ladijski kurjač iz Sakušana pri Biogradu ob morju, se je vračal za božične praznike iz Belgije s vlakom v domovino. V letošnjem poletju mu je bila radi udara strele vpepeljena domačija in si je hotel z zaščitkom na morju zgraditi novo hišo. V potu je pihal v smeri proti Trbovljam iz drvečega vliaka, ker je zamudil v Zidanem mostu prestop proti Zagrebu. Pri padcu si je prebil lobanjo ter obležal mrtev. Za dom in družino skrbni oče je imel s seboj božična darila za ženo in tri nedorasle otroke. Smrtno ponesrečenega so pokopali na pokopališču v Trbovljah.

Pes prepredil požarno nesrečo. V Potrebinovi hiši pri Sv. Križu blizu Litije so za praznike bolj močno zakurili v peči. Ko so se podali k počitku, je bilo v peči še nekaj žerjavice. Čev za odvajanje dima je speljana mimo trama, ki se je proti jutru vnel in razširil ogenj po podstrešju. Vsi v hiši prebivajoči so trdno spali in nihče ni opazil grozeče nesreče. Pes čuvaj pa je začel radi ognja skakati, cviliti ter lajati. Pasji lajež je prebudil stanovalce, šli so pogledat za vzrokom pasjega nemira, ter opazili ogenj. Posrečilo se jim je, da so pogasili z vodo že goreče tramovje v zadnjem trenutku.

POŽARI

V Košakih pri Mariboru je začela ob tretji uri v noči goriti hiša posestnika Ivana Janžekoviča. Ogenj je izbruhnil, ker se je vnelo tramovje za dimnikom. Škoda znaša okrog 3000 din.

Spomenik prodajalce prest

Na pokopališču Campo Santo v Genovi na italijanskem stoji svojaki nagrobnik za ta današnji čas. Katarina Campoalonco, ki je prodajala po cestah preste, si je dala še pred svojo smrtjo postaviti nagrobni spomenik. Sama je izklesana iz kamna, držeč v rokah preste. Spomenik je naredil slaven genovski umetnik. Kar 66 let dolgo si je starica sleherno paro shranila za svoj nagrobni spomenik. Ko ji je bilo 80 let, je imela skupaj 200.000 lir, s katerimi si je mogla naročiti umetniški nagrobnik. Sama si je

V rdečem „raju“ . . .

Roman iz sovjetskega kmetijskega življenja

Ukrajina! Pred boljševizmom je bila neizčrpna ruska žitnica, a danes v njej umira od glada najbednejši, popolnoma brezpravni, a vendar najštevilnejši razred ruskega naroda: potlačena, ponižana, prezrena kmetijska raja.

Kar koli ta raja pridela, mora izročiti državi, a za plačilo dobi bon (izkaznico), s katero ne more kupiti niti krompirja, ker ga ni v boljševiških živih kletih, niti kosa obleke, čeravno je kupec na pol nag, ker so boljševiške manufaktorne trgovine prazne, niti koščka dobrega, zdravega mesa, ker ga boljševiške mesnice ne morejo in ne smejo dati.

V hiši, ki je nekdanj bila bogata in srečna, je sedaj vse pusto, prazno, golo. Boljševiki so vse odnesli in odvedli: denar, konje, govedo, vozove, zrnje in — hčere.

Toda ostala je vera v Boga, globoko zasidrana v srca in duše teh trpinov. Z molitvijo na ustih umirajo. Ostalo je upanje v odrešenje. To jih vodi in

poživlja. Ono jih podžiga, da se čisto odločijo za brezupna junaška dejanja.

Ti trpini so junaki! Junak je stari Aleksej, junak njegov sin Fedor, junak jetični mladenič Peter Krilov, junakinja njegova sestra Nataša. Junak je vsak Ukrajinec, ker se ne boji trpljenja in smrti za svojo veliko domovino — Ukrajino.

Ali so tlačitelji kmetijskega ljudstva delavci? — Ne! Tudi ti so čisto popolnoma brezpravni. Tlačijo ga zločinci in delavski izrodki, kakor je Subin, ki zaradi dveh — treh pridržanih rib s samokresom ubija očete revnih, izstradanih družin. Tlačil ga odpadniški kmetijski sin Klaus.

Revolucija, država, boljševizem naj bi nasdomestili Boga, dušo, družino! Usodna slepota, ki je v življenju doživela poraz! Klaus, ki je v drugih slučajih s topovskimi strelj uničil cele pokrajine, se zdrzne, ko pride pred Balto, ker je v tej vasi njegova rojstna hiša, tu so njegovi starši, brat in deklica, ki jo je nekdanj ljubil. Samo izrodki, ki so trenutno zadušili glas vesti, zagovarjajo boljševizacijo človeštva, brezbožno in brezdušinsko življenje, naravni zakon pa govori o Bogu, o duši, o domovini . . .

Za sol in »Gospodarja« se mora najti dnarja!

S krmo napolnjeni skedenj je vpepelil nočni ogenj v Prevaljah posestniku Mihaelu Motniku, p. d. Ovnu na Dolgi brdi. K sreči je prizanesla požarna nesreča poleg skednja stoječi hiši.

*

Zahvala »Slov. gospodarja« za izplačano zavarovalnino. Podpisani Sterniša Friderik, posestnik, Sv. Peter na Medvedovem selu, se zahvaljujem upravi »Slov. gospodarja« za izplačilo zavarovalnine 1000 din, katero mi je točno izplačala dne 10. oktobra 1939, ker mi je uničil ogenj stanovanjsko hišo dne 3. septembra 1939. Zato priporočam vsakomur, kateri še nima »Slov. gospodarja«, naj ga takoj naroči ter plača naročnino za celo leto 32 din, ker nihče ne ve, kje ga čaka nesreča. — Sv. Peter na Medvedovem selu, dne 27. decembra 1939. — Sterniša Friderik, posestnik.

Obrtniški učni tečaj. Mariborska poslovalnica Zavoda za pospeševanje obrta Zbornice za TOI v Ljubljani namerava prirediti v kratkem v Mariboru sledeče strokovne tečaje: tečaj za kalkulacijo in sestavljanje proračunov za ključavničarsko stroko, tečaj za kovinarsko tvarinoznanstvo, mizarški risarski tečaj, tečaj za mizarstvo, kalkucijo in sestavo proračunov, tečaj za mizarstvo tvarinoznanstvo in tečaj za luženje lesa. Prijavitelj se je v pisarni poslovalnice v Vetrinjski 11, I. nadst., med dopoldnevnimi uradnimi urami. Zanimanci in zanimanke za šauerjev krojni tečaj, ki je bil v časopisih že večkrat razpisan, pa se zanj še niso prijavili, naj to čimprej storijo!

Važno za vse, ki imajo otroke. Davčna uprava v Celju razglasa, da morajo vsi oni davčni zavezanci, ki imajo tri, odnosno pet ali več otrok, še živih, starih izpod 21 let, radi pravilne odmere specialnega doprinoska k narodnemu obrambnemu skladu za leto 1940 vložiti pri davčni upravi v Celju prijavo in navesti rojstne podatke svojih otrok. Prav tako morajo izvesti prijave tudi oni, ki so imeli troje, odnosno več otrok, pa so jim pomrli. Prijave je kolkovati z 10 din. Tiskovine se dobe pri pristojnih občinah.

Važno za Savinjčane! Svoječasno je bil ukinjen večerni vlak na progi Celje—Velenje. Namesto tega je vozil en vlak ob 19.5 in avtobus celjskih podjetij ob 20.30. Od 30. decembra pa je vpustav-

ljen zopet večerni vlak, ki vozi od osebnega vlaka, ki pride iz Ljubljane ob 20.35 v Celje. Vlak proti Velenju odpelje iz Celja ob 20.48 in pride v Velenje ob 21.55. Radi tega je bil s tem dnevom ukinjen vlak, ki je doslej vozil iz Celja ob 19.05 in avtobus, ki je vozil v Mozirje ob 19.40.

Da bi tudi drugi... V Celju je tovarna »Metka«, katere lastnik je te dni zopet pokazal socialni čut do revežev. Za celjske reveže je daroval v denarju 3000 din in 800 metrov raznega blaga. Vsi obdarjeni ubogi se bodo pač z veseljem in hvaležnostjo spominjali svojega dobrotnika.

Se vedno poceni

prodajamo razno manufakturno blago, kakor: sukno za moške obleke, volneno in svilen blago za ženske obleke in neveste, barhente, flanele, pisano platno in druge tkanine. — Prosimo, obiščite nas! **M. PŠENIČNIK, manufakturna in modna trgovina, CELJE, 1922**

Tovarni ob Muri. Na Muri stojita na jugoslovanski strani dve večji tovarni, in sicer tovarna lepenke v Ceršaku v občini St. Ilj ter tovarna papirja in lepenke na Sladkem vrhu v župniji Marija Snežna. Tovarna v Ceršaku žal nima nobene cestne zveze, po kateri bi lahko prevažala surovine in tovarniške izdelke po jugoslovanskem ozemlju do železniške postaje v St. Ilju. Dosedaj je morala tovarna prevažati vse blago v Ceršaku preko Mure potem broda, nato po nemškem ozemlju skozi Černišine in Geršdorf na Spielfeld in tam preko mostu čez Muro in potem po državni cesti eno uro daleč na šentiljski kolodvor. Že to prevažanje po tujem ozemlju je bilo združeno vedno z velikimi sitnostmi za tovarno in za voznike. Na milost in nemilost so bili naši izročeni oblastnikom v drugi državi, ki je nazadnje res prepovedala prevoz. Radi tega je tovarna zaprosila bansko upravo, da bi izdala dovoljenje za zgraditev ceste od tovarne do banovinske ceste, ki veže St. Ilj z Marijo Snežno. Banska uprava je šla podjetju na roko posebno iz razloga, ker bi radi stalne ustavitve tovarne izgubilo okoli 150 delavskih domačih družin deio in kruh, vozniki pa zaslužek, občina doklade, država in banovina pa lepe davčne vsote, ki jih tovarna plačuje. Od jeseni dela okoli 50 delavcev, samih domačinov, pod vodstvom mariborskega okrajnega cestnega odbora na novi cesti, ki bo predvidoma v letu 1940 gotova in bo tako to podjetje osamosvojenno. Našli so se tu nekateri ljudje, ki škilijo vedno tja čez Muro, ki so na vse pretege rogovili proti tej novi cesti. Sedaj pa imajo dolg nos in sami vidijo, da je cesta tudi iz domačih gospo-

darskih razlogov bila krvavo potrebna. — Tudi tovarna na Sladkem vrhu nima prave cestne zveze z banovinsko cesto. Tudi tu je dala tovarna izdelati načrte za zgradbo nove ceste od tovarne do banovinske ceste. Tovarna na Sladkem vrhu ima žično železnico od št. Ilja do obratovališča. Če bi pa ta dovlačilnica iz kakršnih koli razlogov ne mogla obratovati, bi morala tudi ta tovarna obrat ustaviti. Tu je zaposlenih nad 250 delavskih družin. Predpriprave za zgradbo zvezne ceste k tej tovarni so že v teku.

Izredno huda zima. Izredno hud mrz ni samo na Finskem, ampak je zajel v drugi polovici minulega tedna vso Evropo. Na Slov. Štajerskem je beležil termometer 14 do 20 stopinj Celzija. Na Kranjskem nad 20 stopinj pod ničlo, in to predvsem po Gorenjskem. Tako hudega mrza kakor letos Slovenija ni doživela od leta 1929, ko se je pojavila nezno ostra zima v začetku februarja in je kazal termometer celo do 25 stopinj pod ničlo. Huda zima ima za posledico precejšnje zamude vlakov.

Žrtev neznanih napadalcev. V Koških pri Mariboru je postal žrtev neznanih napadalcev 25 letni opekarniški delavec Jožef Guštin, ki je obležal na cesti, zaboden v prsi. Hudo poškodovanega so oddali v mariborsko bolnišnico.

Ponočnjaško nasilje. Vinko Senekovič in Anton Splaner iz Srednjega Gašteraja v lenarškem okraju sta pobila v noči na hiši Jožefa Zvera v Srednjem Gašteraju 14 okenskih šip ter polomila vežna vrata. Kmalu za tem sta napadla po cesti se vračajočega posestnika Tomaža Kmetiča iz Zg. Gašteraja in sta ga hudo poškodovala z ročicami. Podivjana napadalca so orožniki že izsledili.

Ukradeno razstrelivo. V Bresternici v župniji Kamnica pri Mariboru je vlomil neznanec v barako pri kamnologu, iz katerega odvažal kamenje tvrdka Gabrijelečič. Storilec je odnesel iz barake večje količine razstreliva in povzročil precejšnjo škodo.

Najstrožje obsodbe vreden uboj. Žalibog je ponekod z alkoholom podžgana posurovelost dossegla stopnjo med brezbožnimi boljševiki. Pri Sv. Urbanu pod Ptujem je prišlo pred farno cerkvijo do prepira, med katerim je dobil 27 letni posestniški sin Franc Kramberger iz Desincev dva smrtna zaboljaja. Imel je še toliko moči, da se je zavlekel v bližnjo gostilno, kjer je umrl. Udeleženci prepira in pretepa so se pri pogledu na kri ter smrt razleteli na vse strani. Ubijalec Franc Pšajd, 25 letni viničarski sin iz Ločkega vrha, se je sam javil oblasti.

1.

Vroč juljsko sonce je sipalo svoje žarke na mirno Dnjestrovno gladino, katero so tu in tam presekali divji vrtinci. Obali velike reke sta se vse bolj oddaljevali druga od druge in širili strugo, da bi velika množina vode imela čim več prostora in bi se lažje valila v bližnje morje. Ona tanka, sivkasta črta v daljavi, brez dreves in valovitosti, je Romunija, žitorodna zemlja Besarabije; pred vojno je bila ruska, a danes je to zemlja, v kateri so ljudje svobodni in srečni, ker ne čutijo boljševiškega jarma.

A ta, iz naplavljenega peska nastala obala, porasla z vrbami, ki s svojimi vejami segajo v vodo, jo zaustavljajo v teku ter tvorijo majhne vrtince. Je zemlja tlačanstva, groze in smrti. To je del rdečega boljševiškega carstva, ki ne pozna Boga, ne duše, ne družine in ne prizna posameznika, temveč človeško maso (množino), ki mora dihati, misliti, delati po komandi peščice zločinskih izrodov.

Ukrajina pripada Zvezi sovjetskih republik, ki jo vodi in strahuje nekronani rdeči car po svojih hlapčevskih rdečih sodrugih.

Ob obali na ruski strani plava dvajset težkih ribiških ladij. V vsaki sedita po dva moža. Ladje se bližajo kraju, ki služi za pristanišče ribiške vasi Balta.

Vas Balta, ki šteje kakih dvesto lesenih hiš, je za dobrih pet sto metrov oddaljena od reke. Koče so si precej podobne. Le ena je nekoliko večja — cerkva. Njen zvonik se za nekaj metrov dviga nad strehe koč in kraljuje nad okolico.

Okrog vasi se na vse strani razprostira ravnina. Na eni strani sega do reke, na drugih straneh pa se izgublja v daljavi, ki se je zdela brezkončna. Med hišami in okrog vasi stojijo visoke jablane, ki so kakor kaki nepremični stražarji. To so edina drevesa. Vsa ravnina je bila enolična, brez dreves. Kamor se ozre oko, povsod vidi samo obširna polja.

Ladje so se polagoma bližale pristanišču. Okrog njih se je naglo sukalo motorni čoln z mitraljezo na prednjem koncu in posadko štirih mož, ki so imeli puške pripravljene za strel.

Ta varnostna priprava je zato, da katera ladja ne bi poskusila pobegniti. Druga obala je namreč bila romunska. Bližina meje bi morda zapeljala

dala tudi vklesati te-le besede: »S prodajo žemelj in prest na mnogih trgih v Genovi, ob vsakem vremenu, če je brila burja ali je sijalo sonce ali če je bilo ko iz škafa. S tem sem svoji materi služila kruh. Od tega bornega zaslužka sem si nastrgala še toliko skupaj, da se bom ohranila spomenu poznejših časov. To sem storila jaz, stara pristaniška prodajalka Katarina Campodonico, ki so mi rekli kmetica. Molite zame!« Tri leta je starka vsak dan hodila ogledovat svoj spomenik na grob, ki so jo vanj potem pokopali.

*